

**TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
HARİCİYE VEKÂLETİ**

**Türkiye İle Amerika Dûvel-i Müttehidesi
Beyninde Münakid**

**Muahadename
ve
İade-i Mücrimin Muahedenamesi**

6 Ağustos

1339 - 1923

Türkiye

ve

Düvel-i Müttehide-i Amerika

Hukuk-u düvel esâslarına ve bir mütekâbiliyet-i tamme kâ'idesine muvâfık olarak tebalarının mütekâbilâ toprakları üzerinde şerâ'it-i ikâmetlerini tanzim ve münâsebât-ı şehbenderi ve ticariyelerini i'âdeten te'sis etmek arzusuyla mütesâviyen mütehassis olarak, bu maksadla bir mü'âhede 'akdine karar vermişler,

ve murahhasları olmak üzere:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Hükûmeti:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Hükûmetinin Hariciye Vekili ve 'aynı meclisde Édime me'busu 'İsmet Pâşâyı,

Türkiye Büyük Millet Meclisi Hükûmetinin Sıhhiye ve Mu'âvenet-i İctimâ'iyeye Vekili ve 'aynı meclisde Sinob me'bûsu Doktor Rızâ Nûr Begi,

ve Türkiye Büyük Millet Meclisi Hükûmetinin sâbık İktisâd Vekili ve aynı meclisde Trabzon me'bûsu Hasan begi

ve

Amerika düvel-i müttehidesi hükûmeti:

İsviçre konfederasyonu nezdinde fevka'l-'âde murahhası ve orta elçisi Josef (Cozef) K. Garuviyi ta'yin etmişlerdir.

Müşarün-ileyhüm usulüne muvâfık görülen salâhiyetnâmelerini ba'de'l ibrâz ahkâm-ı atıyeyi kararlaştırmışlardır.

Madde : 1

Tarafeyn-i 'âliyeyn-i 'akideynin herbiri kendi arâzisi üzerinde diger tarafın me'mûrîn-i diplomasiyesini kabul etmegi ta'ahhûd eder; bunlara, hukûk-u düvel esâsâtına muvâfık olarak diger herhangi bir devletin me'mûrîn-i diplomasiyesine bahş edilmiş veyâ edilecek mu'âmele kadar mûsâ'id bir mu'âmele mütekâbiliyet şartıyla, bahş olunacaktır.

Madde : 2

Tarafeyn-i 'âliyeyn-i 'akideyn Türkiyede ecnebilerin gerek Türkiye-ye duhûl ve orada meks hususunda, gerek vergi ve 'adliyyeye 'â'id umur-u

Madde : 7

Her ne mâhiyetde olursa olsun rüsûm, vergü ve tekâlifin tehmîl-u ve tahsilinde ve bu gibi rüsûm, vergü ve tekâlifden mu'âfiyet husûsuna tarafeyn-i 'âliyeyn-i 'akideynden her birinin taraf-ı diger arâzisi üzerinde bulunan veya ikâmet eden tebasına tab'a-i mahalliyenin 'aynı mu'âmele bahş olunacaktır.

İdâre-i merkeziyeleri tarafeyn-i 'âliyeyn-i 'akideynden birinin arâzisi üzerinde bulunubda taraf-ı diger arâzisi üzerinde mu'âmele yapan ve dördüncü maddede zikri geçen şirket ve cem'iyetler her nevi' rüsûm, vergü ve tekâlifin tahmîl ve tahsilinden ve bu gibi rüsûm, vergü ve tekâlifden mu'âfiyet husûsunda bil'-umûm ecnebi şirkât ve cem'iyât mümaselesine yapılan mu'âmelenin 'aynına mütekâbiliyet şartıyla müzhir olacaktır. Ma'a mafih şurası mukarrerdir ki bu maddenin ahkâmı devlet tarafından te'sîs olunan müeessesât ile bir hıdnet-ı 'umûmiye ifâ eden imtiyâzât-ashâbına bahş olunan mu'âfiyatden istifâde talebinde bulunmak için hüccet olarak der meyân olunamaz.

Madde : 8

Ahkâm-ı şahsiye ve hukûk-ı 'â'ile husûslarında (Nikâha, menâhic-i tezevvuciyye, talâka, tefrîk-i ibdana, cihâze, übüvve, bunüvvet, tebeniye, ehliyet-i eşhâsa, rüşde, vesâyete, kayyimliğe, hacre müte'allik mesâ'il dahi dâhil olduğu halde) ve menkûlât hususunda Bihasebi'l-Vasiyye hakkı ile taksîm ve tasfiye-i irsde Türkiye'de bulunan Amerika düvel-i müttehidesi teb'a-i gayr-ı müslimesi düvel-i müttehidenin veya düvel-i mezkûreye mensûb şahâhiyetdâr bir devletin, arâzi veya müstemlekenin Türkiye haricinde vaki' mehâkim-i milliyesinin veya diger davâ'ir-i milliyesinin kazâsına hasren tâbi' olacaklardır.

İşbu hükm şebenderlerin hukûk-u düvel veya husule gelebilecek itilafat-ı husûsiye mucebince nüfûs vukû'âtına müte'allik mesâ'ilde hâ'iz oldukları hukûka ve nede Türk mehâkiminin da'vâda tarafeyni teşkil edenlerin mehâkim-i milliyesine veya diger deva'ir-i milliyesine tâbi' olacağı ber vechi bâlâ tanınmış olan mesâ'ile müte'allik delâ'ili taleb ve ahz etmeleri hakkına hâlel getirmez.

Birinci fıkra ahkâmına muhâlif olarak fıkra-ı mezkûrede bahs olunan mesâ'ilde da'vâda tarafeyni teşkil eden kâffe-i eşhâs tahriren Türk mehâkiminin kazâsına ittiba ederlerse mehâkim-i mezkûre 'aynı vechile salâhiyetdâr olacaklar ve marûz'-zıkr tarafeynin kan-un-u millîlerine tevfiyen hüküm vireceklerdir. Salâhiyet-i 'adliyye müte'allik bi'l-'umûm mesâ'il anfü'z-zıkr ahkâm kayd-ı ihtirâzisi tahtında hukûk-u düvel kava'idine tevfiyen hal olunacaktır.

Madde : 9

Tarafeyn-i 'âliyeyn-i 'akideyn memâiki beyninde, serbesti-i ticâret ve seyr ü sefâ'in mevcûd olacaktır. Tarafeyn-i 'âliyeyn-i 'akideynden herbirinin teb'ası, en ziyâde mazhar müsâ'ede millet teb'asıyla siyyânen taraf-ı digerin hudûd memâliki dâhilinde kâ'in olub ecnebi ticâret ve seyr ü sefâ'inine kûşâde bulunan bütün mevâki', su ve limanlarına sefâ'in ve humûleliryle serbestce gelebileceklerdir. İşbu mu'âhedenin hiç bir hükmü tarafeyn-i 'âliyeyn-i 'akideynden biri veya digerinin, kendisi için münâsib göreceği şera'it tahtında hayat-ı beşeriye, hayvâniye yahud nebâtiyeyi muhâfazaya mahsûs sıhhi mâhiyetde memnu'ât veya tahdîdât kezalik kavânîn-ı zâbta ve rusûmiyenin icrâsına mütedâ'ir nizâmat vaz'etmek hakkına tahdîd eder sûretde tefsir edilmeyecektir.

Tarafeyn-i 'âliyeyn-i 'akideynden birinin yahud digerinin sancağını hâmil ticâret gemilerine yahud eşhâsa 'â'id bulunan sâ'ir sefâ'ine diger taraf-ı 'âli-i 'âkid arâzisi dahilinde ticaret-i ecnebiyeye kûşâde herhangi bir limana humûlelerinden ba'zı aksamını çıkarmak ve humulelerinin mütebâkiyesi ile 'aynı arâzinin ticaret-i ecnebiyeye kûşâde diger herhangi bir limanına mütevecihen 'aynı şerâ'it dâhilinde millî sefâ'inin te'diye edeceğinden başka veya daha yüksek tonilata yahud liman rûsûmu te'diye etmeksizin seyâhatlerine devam etmeleri husûsunda müsâ'ade olunacaktır.

Kezalik mezkûr sefâ'inin 'aynı bir 'azimet seyâhati esnâsında muhtelif limanlardan hamûle olmasına müsâ'ade olunacaktır. Ma'a mâfih şurası mukarrerdir ki kabotaj tarafeyn-i 'âliyeyn-i 'akideynin her birinin kavânînin tevfiken tanzim olunacağından tarafeyn-i 'âliyeyn-i 'akideynin her birinin kavânînin tevfiken tanzim olunacağından tarafeyn-i 'âliyeyn-i 'akideynin sularında kabotaj icrâsı ne bu maddenin ahkâmında ne de işbu mu'âhedenin diger hiç bir hükmünde kâd edilmiş degildir.

Madde : 10

Amerika dûvel-i müttehidesinin ticâret-i sefine ve teyyareleri ve harb sefine ve tayyareleri 24 Temmuz sene 1923 tarihinde Lozanda imzâ edilen Boğazlar mukâvelenâmesiyle seyr,i sefâ'in ve mürûra müte'allik olarak te'sîs olunan kavâ'ide tevfiik hareket ederek, Çanakkal'a boğazında, Marmara denizinde ve Karadeniz boğazında en ziyâde na'il-i müsâ'ade olan ecnebi milletin mumâsil sefine ve teyyareleri ile seyânen seyr ve murûr-u serbesti-i tamından istifâde edeceklerdir.

Madde : 11

Tarafeyn-i 'âliyen-i 'akdeynden birinin arâzisine digerinin arâzisinden neş'et-i vürûd eden mahsûlât veya ma'mûlâtıdan herhangi bir maddenin idhâlinde en ziyâde mazhar-ı müsâ'ade milletın 'âynı mevâdi

üzerine vaz'edilen veyahud atiyen vaz'edilecek olan rüsûmdan başka veya daha yüksek hiç bir resm vaz' olunmayacaktır. Kezalik-i tarafeyn-i 'âliyeyn-i 'akideynden birinin arâzisinde, digerinin arâzisine gönderilecek herhangi maddenin ihrâcında, 'aynı mevâdın dige herhangi bir ecnebi memleketine ihrâcında mevcu' veya atiyen vaz'edilecek olan rüsûmdan başka veyay daha yüksek hiç bir resm istifâ edilmeyecektir. Tarafeyn-i 'âliyeyn-i 'akideynden birinin arâzisinden neş'et ve vürûd eden mahsûlât veya ma'mûlâtından herhangi bir maddenin digerinin arâzisine mütevecihen ihrâc veya oradan celbi suretiyle ithalinde en ziyade mazhar-ı müsade milletin memâsil-i mevâdına siyyanen tatbik edilmeksizin hiç bir memnu'iyet, tahdîdât veya herhangi bir şart dahi vaz'edilmeyecektir.

Her nevi' ithâlât veya ihrâcât rüsûmunun mikdâr ve suret-i cibâyeti husûsunda tarafeyn-i 'âliyeyn-i 'akideynden her biri digerinin sefâ'in ve emti'asını, üçüncü bir devletin sefâ'in ve emti'asına bahsedilen veyahud edilecek olan kaffe-i müseadat ve teshilattan -bunların mezkur devlete meccanen veya ivaz teşkil edecek bir muamele-i mutakabileden dolayı bahs edilmişolması nazarı itibara alınmaksızın- istifade ettirmeyi taahhüt eyler. Tarafeyn-i 'âliyeyn-i 'akideynden biri tarafından üçüncü bir devletin sefâ'in ve emti'asına atiyen bahş edilecek olan salifü'z-zikr müsâ'adât ve teshilâtdan her biri 'ayn-ı zamanda ve sartsız, talebsiz ve 'ivazsız taraf-ı digerin sefâ'in ve imti'asına siyyanen bahş edilecektir.

İşbu maddenin ahkâmı 11 Kanûn-i evvel 1902 tarihinde Amerika dûvel-i müttehides ile Küba arasında mün'akıd ticâret mukâvelenâmesi ahkâmına tevfikân Amerika dûvel-i müttehidesince Küba ticaretine bahsedilen veya Amerika Dûvel-i müttehidesi ile Küba arasında atiyen 'akd olunacak dige herhangi ticâret mukâvelenâmesiyle bahş edilecek olan mu'âmeleye ve kezâ Amerika dûvel-i müttehidesinin, kavani-i mevcude veya müstakbele mucibince Panama Kanalı mıntıkasıyla yahud kendi mülhakâtından herhangi birisiyle olan ticâretine şâmil degildir.

'Aynı suretle bu maddenin ahkâmı Türkiye ile 1914 harbi neticesinde 'Osmanlı İmparatorluğundan ayrılan memleketler arasında gümrük ta'rifesi ve 'aliü'l-umûm ticârî dige bütün husûsutta mevcûd veya atide te'sis edilecek menâfi' ve müsâ'adât-ı mahsûsuya ve kezalik Türkiye ile hem hudûd bir devletle olacak hudud ticaretine şâmil degildir.

Madde : 12

Tarafeyn-i 'âliyeyn-i 'akideynden birinin arazisinden neş'et ve vürûd eden eşyâ digerinin arazisinde istihlâk, aksiz ve akturuvâ rüsûmunun veyahud idâre-i mahalliyeler cânibinden istifâ edilen dige herhangi bir resmin tahmîl ve tahsilinde mukabele şartıyla bu husûsda en ziyade müzhar müsâ'ade olan milletın 'aynı veya mümâsil eşyâsına bahş edilen veya edilecek olan mu'amele kadar müsâ'id bir mu'âmeleye nâ'il olacaktır.

Madde : 13

Tarafeyn-i 'âliyeyn-i 'akideynden her birinin arazisinden neş'et ve vürûd eden mahsûlat ve ma'mulât, taraf-ı diger arâzisinde, transit rüsûmu, ambarlama mükelefiyâtı ve sâ'ir teshîlât durubak mebalîği husûsâtından en ziyâde mazhar-ı müsâ'ade olan millet emti'asının tabi' olduğu mu'âmelenin 'aynına tabi' olacaklardır.

Madde : 14

Hükûmetin, me'mûrîn-i hükûmetin, eşhâs-ı husûsiye, cem'iyât veya her nevi' mü'essesâtın nâm ve menfa'atine olarak cibâyet edilen tonilato, liman, klavuzluk, fener ve karantina resimlerinden hiç biri yahud herhangi bir nâm altında olursa olsun diger mümâsil ve mu'âdil hiç bir resim memleketlerden birinin arâzisi dâhilindeki limanlarda 'aynı şerâ'it tahtında bulunan millî sefâ'inden siyyânen ahz edilmedikçe, diger memleket sefâ'ininden istifâ edilmeyecektir. Böyle bir mu'âmele-i mütesâviye her iki memleket sefâ'inine, karşuluklu olarak, her nereden gelebilirlerse gelsünler ve gideceklerini mahal her neresi olursa olsun, mütekâbilen tatbik edilecektir.

Madde : 15

Tarafeyn-i 'âliyeyn-i 'akideynden birinin sancağını hâmil olan ve isbât-ı tâbi'iyet için kendi kavânîni mucibince matlub evrâkı bulunan ticâret-i sefâ'ini ve eşhâsa 'â'id sâ'ir sefâ'in, gerek digerinin karusularında gerek açıkdenizde, sancağını taşıdıkları tarafın sefâ'ini gibi 'add edileceklerdir.

Madde : 16

Tarafeyn-i 'âliyeyn-i 'akideynden her birinin teb'ası taraf-ı diger arâzisi üzerinde kavânîni mahalliye ile muayyen usûl ve merâsime tevfiik hareket ederek ihtirâ' berâtları, tersîmât, 'alâmât-ı farika, müsecel 'üvânlar model ve patronlar husûslarında en ziyâde mazhar-ı müsâ'ade millet teb'asının 'aynı himâyeden istifâde edeceklerdir.

Madde : 17

Tarafeyn-i 'âliyeyn-i 'akideynden her biri şebender me'mûrları kabûlunde mahzûr bulunan mevâki' müstesna olmak üzere kendi toprağındaki bi'l-'umûm limanlara, şehirlere ve mevki'lere taraf-ı digerin me'mûrîn şebenderisini (baş şebenderler, şebenderler, şebender ve killeri ve diger şebender me'mûrları) kabul etmege mafakat eder. Maa-haza mezkûr kayd-ı iltirâzi diger her hangi bir devlete suret-i mütesâvide tatbik olunmaksızın tarafeyn-i 'âliyeyn-i 'akideynden biri hakkında tatbik edilmeyecektir. Bir me'mûr şebenderi kendini ta'yîn eden tarafın teb'asından olmadığı takdirde işbu ta'yinden evvel diplomasi tarîkiyle taraf-ı digerin muvâfakatı istihsâl edilmiş olmak lâzımdır.

Madde : 18

Tarafeyn-i 'âliyeyn-i 'akideynden her birinin me'mûrîn-i şebenderesi taraf-ı diger toprağında en ziyâde nâ'il müsâ'ade milletin 'aynı derecedeki me'mûrlarının istifâde ettikleri veya edecekleri bi'l-'umûm hukûk, imtiyâzât, mu'afviyât ve istisnâ'î yâtdan mu'âmele-i mütekâbile şartıyla istifâde edeceklerdir.

Mezkûr me'mûrîn şebenderi kendilerini kabûl eden memleketde münâsebet-i resmîyede bulunacakları kâffe-i me'mûrîn yüksek ri'âyetine müstehak olacaklardır.

Tarafeyn-i 'âliyeyn-i 'akideynden her birinin hükûmeti kendilerini ta'yin eden memleket re'is-i devleti tarafından mümza ve mezkûr devletin büyük mührü ile mahtûm olub usûlune muvâfık bulunan bir ta'yin emirnâmesi ibrâz edecek olan taraf-ı diger me'mûrîn şebenderisine iktizâ eden tasdik-i me'mûriyet emrini meccânen teslim edeceklerdir; hükûmetin tasvîbi ile yüksek bir me'mûr şebenderi tarafından veya hükûmet-i mezkûrenin salâhiyatdâr herhangi bir me'mûru cânibinden usûlî dâ'iresinde ta'yin edilmiş madûn veya vekîl me'mûrîn-i şebenderiyede 'aynı sûretle kavânîn-i mahalliye mucibince vazife-i şebenderilerini ifâya muktezi vesâ'iki i'tâ edeceklerdir. Tasdik-i me'mûriyet emrinin veya-hud bunun yerine kâ'im olan herhangi bir vesikanın ibrâzı üzerine maruz-zikr me'mûrîn-i şebenderi ve vekil veya mâdûn me'mûrîn vazîfeye dahil ve işbu mu'âhede ile mu'ati hukûk, imtiyâzât ve istisnâ'iyâtdan müstefid olabileceklerdir. Furası mukarrerdir ki tarafeyn-i 'âliyeyn-i 'akideynden her biri yalnız kendinin takdir etmek hakkı bulunacak olan esbâb-ı ciddi-yeye binâen tasdik-i me'mûriyet emrini veya anın mâkamına kâim olan diger herhangi bir vesikâyı vermemek veya geri almak salâhiyetini muhâfaza eder.

Mahall-i me'mûriyetinde mâdûm bir me'mûr bulunmayan bir me'mûr şebenderinin vefâtı, ifâ-yı vazîfeye 'adem-i iktidârı veya gaybûbeti hâlinde kâtibler veya kañçılarlar sıfat-ı resmîyeleri evvel emirde hükûmet-i memlekete bildirilmiş olmak şartıyla vezâ'if-i şebenderiyi muvakkaten idâre edebileceklerdir. Vezâ'if-i şebenderiyi idâre eden bu eşhâs idâre-i muvakkateleri müddetince asıllere bahş edilen kaffe-i hukûk, müsâ'adât ve istisnâ'iyâtdan müstefid olacaklardır. Ma'a hazâ kendilerini ta'yin eden devletin teb'asından olmayan vekiller marû'z-zikr hukûk, müsâ'adât ve istisnâ'iyâtdan ancak vezâ'if-i şebenderinin ifâsı hususunda muktezi olan derecede istifâde edebileceklerdir.

Madde : 19

Me'mûrîn-i şebenderinin mütekâbilen kalemlerinin dışkapusu üzerine bu kalemlerin sıfat-ı resmîyesini gösteren münâsib bir yazı ile mem-

leketlerinin armalarını ta'liik edeceklerdir. İşbu me'murlar her iki memleketin merkez hükümetlerindeki kalemler dahi dâhil olmak üzere kalemleri üzerine millî sancaklarını asabileceklerdir. Vezâ'if-i şehbenderinin icrâsında müstamel her nevi' sefeneyede 'aynı suretle bu sancağı keşide edebileceklerdir. Kançılaryalarla şehbenderlik kalemleri ve evrâkı her vakit ta'arruzdan masun olacaktır. İşbu Kançılaryaya ve kalemlerin kâ'in bulunduğu memleket me'mûrîni hiç bir hâlde oralara nüfûz edebiyeceklerdir. Kezalik memurin-i mezkure hiçbir bahane ile oralarda bulunan evrakı ve mevvad-ı saireyi tetkik veya zabt eyleyemeyeceklerdir. Kançılaryalar ve şehbenderlik kalemleri hiçbir hâlde ilticâgâh yapılamayacaktır. Hiç bir me'mûr şehbenderi bir mahkeme huzûrunda evrâk-ı şehbenderiyi ibrâza veya onların muhteviyâtı hakkında şahâdet etmege icbâr eyleyemeyecektir.

Eger bir me'mûr-ı şehbenderinin vezâ'if-i şehbenderiden başka iştiğâlâtı varsa işbu meşguliyetlere taakuk eden evrâk ayrı bulundurulacaktır.

Madde : 20

Kendilerini ta'yin eden memleket teb'asından bulunan me'mûrin-i şehbenderi, kavânîn-i mahalliyenin cinâyet olmak üzere tevsi veya öylece tecerrüm ettiği cürümleri irtikâb etmiş olmakla ithâm edilmiş olmaları hâli müstesnâ olmak üzere, maznûnen tevkif edilemeyeceklerdir.

Bir me'mûr-ı şehbenderinin mevâd-ı cezâ'iyede, şahid sıfatıyla isbât-ı vücûd etmesi me'mûrîni 'adliye, ithâm ve müdâfa'a sahibleri tarafından talep olunabilir. Bu isbât-ı vücûd keyfiyeti vaki' şehbenderiyeye ve vezâ'if-i me'mûriyete karşı vâcib olan kaffe-i ri'âyât-ı mümkün ile iltimâs edilecektir. Me'mûr-ı şehbenderi işbu talebe icâbed etmek lâzım gelir.

Me'mûrîni şehbenderi mevâd-ı hukûkiyede kendilerini kabûl eden memleket muhâkiminin kazâsına kendilerini ta'yin eden devletler teb'asının 'aynı şerâ'it tahtında tâbi' olacaklardır.

İkinci fıkrada zikr edilenlerin ğayrı mevadda kendisini ta'yin eden memleket teb'asından olan ve kazanç maksadıyla meşâğil-i husûsiye icrâ etmeyen bir me'mûr-ı şehbenderi bir muhâkeme sırasında vezâ'if şehbenderisine ciddi sûrette mâni' olmaksızın yapmak mümkün oldukça bir-rızâ adâ-yı şahâdet etmege borçludur. Ma'a hazâ ikâmetgahında veya kaleminde ve vaki' şehbenderiyeye lâyıh hürmet ile şifâhen veya tahrîren edâ-yı şahâdet edebilecektir.

Madde : 21

Kendilerini ta'yin eden memleketin teb'asından olan me'mûrîni şehbenderi ibâte-i 'askeriyeden ve askeri, bahri, idâri ve zâbitavi her güne

hıdemâtdan müstesnâ olacaklardır. Kendilerini ta'yîn eden memleketin teb'asından olan ve ifâ-yı vazîfe ettikleri memleketde kazanç maksadıyla meşâgil-i husûsiye icrâ etmeyen me'mûrîn-i şehbenderi ile bir şehbender hânenin müstahdemini ifâ-yı vazîfe ettikleri memleket toprağında kâ'in emvâl-i ğayr-ı menkûlenin tasarruf veya temellükü hakkında te'sîs edilenler veya işbu memleketde kâ'in olan veya kâ'in olduğu mefrûz bulunan her nevi' emvâlden metehassıl vâridâta metrûh bulunanlar müstesnâ olmak üzere eşhâs ve emvâl mevzû'-u bi'l-'umûm (millet, devlet, vilâyet, veya belediye) tekâlif-i bîlâ vâsitasından ma'fuv olacaklardır. Kendilerini ta'yin eden memleket teb'asından olan me'mûrîn ve müstahdemîn şehberderi vezâ'if şehbenderileri karşılığı olmak üzere aldıkları ma'âş, tahsisât ve ücret üzerinden vergü te'diye etmekden ma'fuv olacaklardır. Tarafeyn-i 'âliyeyn-i 'akideynden birinin toprağında kain olup diğer tarafa aid bulunan ve hasren diploması veya şehbenderi bir maksatla istimal edilen arsalar ve mebani-i mahallin hidamat ve imarat-ı amme için talep edilen mükellefiyetlerden gayri kaffe-i tekalifden (millet, devlet, vilâyet ve belediye tekalifi) müstesna olacaktır.

Madde : 22

Tarafeyn-i 'âliyeyn-i 'akideynden her biri diğer tarafın şehbenderlik kalemlerinin isti'mâl-i resmiyesine mahsûs olan kaffe-i eşyânın, yerleşmege mahsûs mevâdın ve malzemenin ma'fuvun idhâline müsâ'ade etmege ve kendilerini ta'yin eden devletin teb'asından olan me'mûrîn-i şehbenderiyi ve bunların kezalik anın teb'asından olan 'âileleri ile erkân-ı ma'iyetlerinden ikisini eşyâları ile ilk yerleşmege mahsûs bi'l-'umûm eşyâ-yı şahsiyeleri için, ma'fuvun idhâl imtiyâzından istifâde etdirmeye muvâfakat eder. Ma'ahazâ tarafeyn-i 'âliyeyn-i 'akideynden birinin veya diğerinin kanunları mucebince idhâli memnû' olan hiç bir madde anın toprağına idhâl edilemeyecektir.

Şurası mukarredir ki ta'yin edildikleri memleketde kazanç maksadıyla meşâgil-i husûsiye icrâ eden me'mûrîn-i şehbenderi marû'z-zikr ma'fuviyet imtiyâzından istifâde etmeyeceklerdir.

Madde : 23

Me'mûrîn-i şehbenderi mütekâbilen havza-i me'mûrîyetlerinde bu kabîl teşebbüsât için salâhiyetdâr olan millet, devlet velâyet ve belediye memurlarına mezkûr-u me'mûrîn-i şehbenderiyi ta'yin eden devlet teb'asının mu'âhedât mucebince veya başka sûretde hâ'iz oldukları hukûkî te'min maksadıyla, mürâca'at edebileceklerdir. Bu hukûkun ihlâli hâlinde şikâyet edebileceklerdir.

Eger marû'z-zikr me'mûrîn bunların taleplerini is'âf etmezlerse tarîk-i diplomasıye mürâca'at muhik olabilecektir.

Madde : 24

Me'mûrîn-i şebbenderi kendilerini ta'yin eden memleketin kavâninine tevfikten mütekâbilen havza-i me'mûriyetlerinde bulunan memleketleri teb'asının bi'l-rızâ verecekleri ifâdâtı ve kezalik memleket-i mezkûreye mensûb bir sefinenin, kapudan, tâ'ife ve yolculuklarının bi'l-rızâ verecekleri ifâdâtı ahz edebileceklerdir.

Me'mûrîn-i mezkûre mahalli me'mûrîn-i mahsûsatının (officiers ministriels) salâhiyetine hâlel getirmeksizin memleketleri teb'asından biri 'âkideynden bulunan ve me'mûrîn-i mezkûrenin ifa-yı vazife ettikleri memleketin ğayrı bir memleketde her hangi bir maksadla ibrâz edilecek olan mukâvelâtı tanzim, iştihâd, tevsîk ve tasdik, edebileceklerdir. Me'mûrîn şebbenderi memleketleri teb'asının bir devlet-i sâlise teb'asıyla 'akd ettiği mukâvelâta vaz'ettikleri imzâları 'aynı vecihle tasdik edebileceklerdir.

Me'mûrîn-i şebbenderi 'aynı vechile memleketleri teb'asının vasiyete 'â'id tasarrufâtını, işbu tasarrufât onların ifâ-yı vazife ettikleri memleket toprağında ka'in emvâl-ı ğayr-ı menkûleye ta'alluk etmemek şartıyla tanzîm iştihâd, tevsîk ve tasdik edebileceklerdir.

Me'mûrîn-i şebbenderi bundan başka mevzû'u kendilerini ta'yin eden memleket toprağında bulunan her cins emvâlın fragı veya bu emvâle külfetler tahmîli husûslarından 'ibâret olan her nevi' vesaik-i muharrereyi ve kendilerini ta'yin eden memleket toprağında kâ'in emvâle veya orada cereyân eden işlere müte'allık ve vahidü'l-araf-ı senedât ile temelluk senedâtını ve vasiyete 'â'id tasarrufâtı ve mukâvelâtı, marû'z-zikr emvâle ve işlere ta'alluk edüb hasren me'mûrîn-i mezkûrenin ifâ-yı vazife ettikleri memleket teb'ası tarafından yapılan vahidü't-araf-ı senadât, temelluk senadâtı ve vasiyet tasarrufâtı ve itilafat dahi dâhil olmak üzere tanzîm, iştihâd, tevsîk ve tasdik edebileceklerdir.

Bu suretle yapılan senedât ve vesâ'ik ve bunların suret ve tercümeleeri, bir me'mûr-ı şebbenderi tarafından resmi mührü ile usûlü dâ'iresinde tasdik edilince 'âkid tarafların toprağında, hâle göre, vesâ'ik-i asliye veya suvver-i musaddaka olmak üzere mu'teber olacaklar. Memur-ı şebbenderiyi tayin eden memleketin usulü dâ'iresinde salâhiyetdâr bir kâtib-i 'adli veya diğeri bir me'mûr-ı 'âmi tarafından tanzîm veya iştihâd edilmiş oldukları halde hâ'iz olacakları kıymet ve te'sîrin 'aynı kıymet ve te'sîri hâ'iz olacaklardır; ma'a hazâ işbu vesâ'ik icrâ edilecekleri memleketin kavânin ve nizâmâtına tevfikten tanzîm ve istihâd edilmiş olmak şarttır.

Madde : 25

Tarafeyn-i 'âliyeyen-i 'akideynden birinin teb'ası taraf-ı diğeri toprağında ma'rûf vârisleri olmaksızın veya vasiyetini icrâ edecek adamlar

ta'yîn etmeksizin vefât ettiği takdirde 'alâkâdârâne ma'lûmât-ı mukteziye iblağ edilmek üzere salâhiyetdâr me'mûrîn-i mahalliye sahs-ı mütevefânın teb'asından bulunduğu memleketin en yakîn me'mûr-ı şebbenderisini derhâl işbu vefâtdan haberdâr edecektir. Tarafeyn,i 'âliyeyn-i 'akideynden birinin teb'ası taraf-ı diger toprağında bilâ vasiyet vefât ederse mütevefânın teb'asından bulunduğu memleketin hin-i vefâtında hazza-i me'mûrîyetinde ikâmet ettiği me'mûr-ı şebbenderisi, kavânîn-i memleketin müsâ'ade ettiği mertebede ve bir müdir ta'yîn ve idâre mektûbları i'tâ edilmesine intizâren mütevefânın emvâlini muhâfaza ve himâye maksadıyla ter'uhde etmek hakkını hâ'iz olacaktır. Kavânîn-i mahalliye müsâ'ade ederse işbu me'mûr-ı şebbenderi verâset maddesinde salâhiyetdar olan mahkeme veya diger dâ'ire tarafından müdir ta'yin olunabilecektir.

Teb'adan ölmüş birinin emvâline müdir olmağı kabûl eden bir me'mûr-ı şebbenderi bi'l-'umûm tedâbîr-i mukteziye için kendi ta'yîninin sūdûr ettiği mahkeme veya diger dâ'irenin kazâsına derûnunda emvâyı idâre ettiği memleket teb'asının 'aynı derecede tâbi' olacaktır.

Madde : 26

Memleketleri sancâğını hâmil sefâ'in-i ticcâriye ve ediger sefâ'in-i husûsiyenin inzibât-ı dâhilisine müte'allık ihtilâfâtı ancak me'mûrîn-i şebbenderi ru'iyet edecekler ve her nerede olursa olsun sefine zâbitânı ile tâ'ifesi arasında geminin inzibâtına 'â'id vuku'a gelen hadiseleri, sefine ile işbu hâdisâtta nethaldar olan eshas havza-ı memuriyetlerinde kain bir limane duhûl ederse, ru'iyete münhasıran bunlar salâhiyetdâr olacaklardır. Eger kavanîn-i malliye müsâ'ade ederse tâ'ifenin ücretlerinin tesviyesine ve buna müte'allık mukâvelâtın icrâsına müte'allık ihtilâfâta ru'iyet içinde me'mûrîn-i mezkûre salâhiyetdâr olacaktır.

Me'mûr-ı şebbenderiyi ta'yîn eden memleket sancâğına hâmil olub mûma ileyhim ifâ-yı vazîfe ettiği memleket karasularında bulunan bir sefine-i ticâriyenin veya diger bir sefine-i husûsiyenin dūrûnunda ikâ'edilen bir fi'il kavânîn-i mahalliyyeye göre cinâyet olmak üzere tevsîf ve ol vec-hile tecziye edilmekte ise me'mûr-ı şebbenderi keyfiyet ile ancak kavânîn-i mahalliyyenin kendisine müsâ'ade ettiği mertebede iştigâl edebilecektir.

Fıkra-i anîfede zikr edilen ahvâl hâricinde ancak bir sefine dâhilinde vukû'a gelen kargâşalık kararın veya limanın sūkûn ve infizâm-ı 'âmmesini ihlâl ettiği veyahud ahali-i memleketden biri veya tâ'ifeden olmayan bir şahıs anda medhaldar olduğu takdirde me'mûrîn-i mahalliye müdâhale edebileceklerdir.

Me'mûrîn-i şebbenderi ifâ-yı vazîfe ettikleri memleketin kara sularında kendilerini ta'yin eden memleket sancâğına hâmil bir sefinede

inzibât-ı dâhilinin muhâfazasına müte'allık herhangi bir mes'elede zâbita-i mahalliye'nin mu'âvenetine serbestce mürâc'at edebilecekler ve talepleri üzerine kendilerine mu'âvenet-i mukteziyede bulunulacaktır.

Me'mûrîn-ı şebenderi ifâ-yı vazîfe etdikleri memleket-i me'mûrîn 'adliyesi huzûrunda kendilerini ta'yîn eden memleket sancağına hâmil sefâ'in-i zâbitân ve tâ'ifesiyle birlikde bunlara tercümanlık veya ajanlık etmek üzere isbât-ı vücûd edebileceklerdir.

Madde : 27

Eger tarafeyn-i 'âliye'nin birinin bir sefinesi digerinin sevâhili üzerinde kazâzede olursa sefinenin sancağını hâmil olduğu memlekete mensûb olan ve huzze-i me'mûrîyetinde kazâ vuku' bulan me'mûr-ı şebenderi tahlisiye 'âmeliyâtını idâre edecektir. Hâdiseden derhâl haberdâr edilecek olan işbu me'mûr-ı şebenderinin muvâsalatına intizâren me'mûrîn-i mahalliye kazâzede eşhâsın himâyesi ve eşyânın muhafazası için muktezi tedâbiri itihâz edecektir. Me'mûrîn-i mahalliye ancak kazâzede geminin tâ'ifesinden olmayan tahlisiyecilerin menâfi'ni vikâye ve tahlis edilmiş eşyânın duhûl veya hurûcu husûsunda ri'âyet edilecek ahkâmın icrâsını te'mîn için müdâhale edebileceklerdir. Furası mukarrerdir ki işbu eşyâ kazânın vuku' bulduğu memleketde mevki' istihlake vaz' olunmağa mahsûs olmadıkça hiç bir gümrük resmine tabi' olmayacaktır. İşbu ahvâl-ı muhtelifede me'mûrîn-i mahalliye'nin müdâhalesi, tahlisiye 'âmeliyâtının ve tahlis edilmiş eşyânın muhafazasının istilzâm ettiği ve kezik-i ahvâl-ı münâsilede sefâ'in-i milliyenin tâbi' tutulduğu harclardan mâ'adâ ne mâhiyetde olursa olsun hiç bir harcı istilzâm etmeyecektir.

Madde : 28

İşbu mu'âhede ahkâmının mevzu'nu teşkîl eden tarafeyn-i 'âliye'nin 'akideyn memâliki, Panama Kanalı mıntıkası hâric olmak üzere mezkûr Tarafeyn-i 'âliye'nin 'akideyn idâre-i hâkimâneleri altında bulunan bütün havâli-i araziye, mâ'ie ve hevâ'iyeyi ihtivâ eder.

Madde : 29

Amerika teb'ası ve emvâlinin 1 Ağustos 1914 tarihinde mazhar oldukları vaz'iyet icâbı olarak tabi' olmadıkları hiç bir vergü, resm veya resm-i munzam 1922-1923 sene-i mâliyesinden mukadden, sene-i mâliyelere mahsûben işbu teb'a ve onların emvâ'linden tahsîl edilmeyecektir. 15 Mayıs 1923 tarihinden sonra 1922-1923 sene-i mâliyesinden evvelki senelere mahsûben mebâliğ istifâ edilmiş ise mebâliğ-i mezbûrenin bâliğ olduğu mikdâr işbu mu'âhedenin mevki'-i mar'iyete vaz'ınan i'tibâren ashâbını i'âde olunacaktır.

15 Mayıs 1923 tarihinden evvel istifâ olunan mebâliğ için hiç bir mürâca'at dermayân olunamayacaktır.

Madde : 30

Mu'âhede-i hâzıranın mevki'-i mer'iyete va'zından i'tibâren Amerika dâvel-i müttehidesi ile Osmanlı İmparatorluğu arasında şimdiye kadar mün'akidmu'âhedât, tarafeyn-i 'âliyeyn-i 'akideynin hakkında mutlak ve kat'i surette hitâma erecektir.

Tarafeyn-i 'âliyeyn-i 'akideyn 1874 tarihli i'âde-i mücrimîn mu'âhedenâmesi yerine bugün imzâ edilen yeni iâde-i mücrimîn mu'âhedesinin ikâmesi husûsunda mutâbıkdırlar.

Madde : 31

Mu'âhede-i hâzıra tasdîknâmelerin mübâdelesini târîhinden iki ay sonra mer'i olacaktır. İşbu mu'âhedenin birinci ve ikinci maddeleri müddeti dâ'imi olacaktır. Üçüncü, dördüncü, beşinci, altıncı, yedinci ve sekizinci maddelerinin müddeti yedi sene olacaktır. Dokuzuncudan yigirmi yedinciye kadar maddelerin müddeti beş sene olacaktır.

Balâda işâret olunan müddetlerin her birinin hitâmından altı ay evvel Tarafeyn-i 'âliyeyn-i 'akideynden hiç biri işbu müddetlerin tatbik edildiği madde takımlarının feshi hakkındaki niyetinden diğer taraf haberdâr etmeyecek olursa mevâd-ı mezkûre feshleri târîhinden i'tibâren altı aylık bir müddetin hitâmına kadar mer'iyetde kalacaktır.

Madde : 32

Fransızca, İngilizce ve Türkçe tanzim olunan işbu mu'âhede tasdîk edilecektir. İhtilâf hâlinde Fransızca metin mu'teber olacaktır.

Tasdiknameler sür'at-ı mümkününe ile İstanbulda te'âti edilecektir.

Tasdîken lilmakâl mezkûrû'l-esâmi murahhaslar mu'âhede-i hâzıreyi imza ve mühürleriyle tahtîm etmişlerdir.

Lozan'da 2 Ağustos 1923 tarihinde akdölünmüştür.

Cozef Gravi (Joseph C. Grew)

İsmet

Doktor Rıza Nûr

Hasan Hüsnü

Türkiye İle Amerikâ Dûvel-i Müttehidesi Beyninde İ'ade-i Mücrimîn

Mu'âhedanâmesi

Türkiye

ve

Amerikâ Dûvel-i Müttehidesi

'Adâletin âhsen sûretle tevzi'ini te'min maksadıyla zirde muşarrah cinâyat ve cünhalardan dolayı mahkûm olan veya ta'kib edilen eşhâs-ı mu'ayyen ba'zı ahvâlde mütekâbilen teslim etmegi fa'ideli 'add ettiklerinden, yeni bir i'âde-i mücrimîn mu'âhedesi 'akdine karar vermişler ve bu maksadla murahhasları olmak üzere

Türkiye Büyük Millet Meclisi Hükûmeti

Türkiye Büyük Millet Meclisi Hükûmetinin hariciye vekili ve 'aynı meclisde Edirne meb'ûsu 'İsmet Pâşâyı, Türkiye Büyük Millet Meclisi Hükûmetinin sıhhiye ve mu'âvenet-i ictimâiye vekili ve 'aynı meclisde Sinob meb'ûsu Doktor Rıza Nur Begi,

ve Türkiye Büyük Millet Meclisi Hükûmetinin sâbık iktisâd vekili ve 'aynı meclisde Trabzon meb'ûsu Hasan Begi,

ve

Amerikâ dûvel-i müttehidesi hükûmeti:

İsviçre konfederasyonu nezdinde fevka'l-'âde murahhası ve orta elçisi Josef Cosef K. Garuvi (Joseph C. Grew) ta'yîn etmişlerdir.

Mûşârûn-ileyhim usûlune muvâfık görülen salâhiyetnamelerini ba'de'l-ibrâz ahkâm-ı atıyeyi kararlaştırmışlardır.

Madde : 1

Türkiye Büyük Millet Meclisi Hükûmeti ile Amerikâ dûvel-i müttehidesi hükûmeti ikinci maddede ta'dâd olunan müte'âkidîn-i 'âliyeden birinin kazâsına tâbi' arâzîde ikâ'edilen bir cinâyet veya cünha dolayısıyla işbu tarafın me'murîn 'adliyesi cânibinden mahkûm veyâ ta'kib edilûbde diğere tarafın arâzîsine ilticâ eyleyen veyâ orada bulunan eşhâsı, taleb üzerine, mütekâbilen yekdigere teslim etmegi ta'ahhûd ederler.

Ma'ahazâ mücrimin i'âdesi husûsu ancak delâ'il-i cürümiye firârinin veya mazmûn-ı 'aleyh olan şahsın bulunduğu mahal kavârinii mucebince tevkîfîni muhikk gösterecek fi'il orada ikâ'edilmiş olsa idi ta'kibât-ı cezâ'iyeye meydân verecek sûretlerde olduğu taktirde vâki' olacaktır.

Madde : 2

Mûcrimin i'âdesine hem mahall-i ilticânın ve hem tâleb-i devletin kavânîni mücebince müstelzim-i mecâzât olmaları şartıyla atideki cinâyat ve cûnhalar içûn muvâfakat olunacaktır, ya'ni:

1. Katl-i ebeveyn, katl, tesmim ile katl-ı evlâd dâhil olmak üzere kasden katl.
2. İkâ'-i harîk.
3. Deniz hırsızlığı, ta'ifenin veyâ ta'ifeden bir kısmının veyâ gemide bulunan sâ'ir eşhâsın kapudana karşı hile veyâ cebr isti'mâli ile gemiyi zabt etmiş olmaları hâlinde gemi 'isyânı.
4. Dâhilinde mâhiyeti altıncı maddede işâret olunan vesa'ikte tasrih edilmek lazımgelen bir cinâyeti irtikâb maksadıyla gece vakti bir meskene kesr ve şikest-i ve zor ile duhûl (börkleri cürmü).
5. Resmi veya husûsi ve sâ'iki taklid veya tağyîr, mukallid veyâ tağyîr edilmiş ve sâ'iki hile ile isti'mâl.
6. Meskûkât ve evrâk-ı nakdiye, eshâm ile kuponları, banknotları, tahvîlât yâhût sâ'ir senedât ve evrâk-ı i'tibâriyenin tahrif, taklîd veyâ tağyîri, ihrâcı, mevâk'-i tedâvüle vâzi veyâ hîleli birmaksadla isti'mâli, 'umûmi mühürlerle, altun ve gümüş mesnû'âta mevzû' 'umûmi damgalar, pullar veya markaların taklîd veyâ tağyîri, mukallid veyâ tağyîr olunmuş işbu eşyânın hîleli bir maksadla isti'mâli.
7. Mikdân iki yüz doları veyâ Türk parasıyla bu meblağın mu'âdili tecâvüz etmek şartıyla vedîler veyâ resmi me'mûrlar tarafından irtikâb olunan emvâl-i 'umûmiye ihtilâsı.
8. Mikdân iki yüz doları veyâ Türk parasıyla bu meblağın mu'âdili tecâvüz etmek ve her iki memleketin kânûnlarınca işbu cünha veyâ cinâyat habs ile veyâ dahâ ağır bir cezâ ile tecziye edilmiş olmak şartıyla bir veyâ müte'addid me'mûrîn ve müstahdemın tarafından kendilerini istihdâm edenlerin 'aleyhine irtikâb olunan ihtilâs.
9. Hayât-ı beşerî tehlikeye koyacak suretde simerdüfer hutûtunun ğayr-ı kânûni olarak ve bi'l-ihdiyâr tahrîbi veyâ' seddi.
10. İskât-ı cenin, kız kaçırma, izâle-i bîkr, sıġâr veya kâhillerin kaldırılması; bu son ta'bîrden murâd bir veyâ müte'addid eşhâsı kendilerinden veyâ Fâmilyâlarından cebren para çekmek için veyâ herhangi diġer bir ğayr-ı kânûni maksadla kaldırmak ve tevkîf eylemektir.
11. Cebr ve şiddetle veyâ tehdîdât ile sirkat (robberî), kesr ve şikest ve zor ile veyâ divâr aşarak bir hâne veyâ bir mağazada ikâ' olunan sirkat (House breaking, shop breaking).
12. Sirkat olunan meblağ veya eşyânın kıymeti yigirmi beş doları veyâ bu meblağın Türk parasıyla mu'âdilini mütecâviz olduğu takdîrde sirkat-ı 'âdiye

13. Dolandırıcılık; nukûd mikdârı veyâ eşyâ kıymeti iki yüz doları veyâ Türk parasıyla mu'âdilini tecâvüz etmek şartıyla dolandırılmış, sirkat edilmiş veyâ hile ile elde edilmiş olunduğunu bilerek nukûd veyâ eshâm ve tahvîlât veyâ sâ'ir eşyâ için yataklık etmek.
14. Dûcâr olunan zarar mikdârı iki yüz doları veyâ Türk parasıyla mu'âdilini tecâvüz ettiği takdirde herhangi bir şahıs ve bi'l-hâssa bir vedi', vekîl, banker, bir şahıs-ı sâlis mâlını idâre eden kimse yâhûd, bir şirket veyâ cemi'yetin re'isi, a'zâsı veyâ bir me'mûru tarafından irtikâb olunan sâhtekârlık veyâ emniyeti sû-i isti'mâl.
15. Yalan yere yemin ve itmâ'-i şuhûd.
16. Esâretin ilgâsına ve esîr ticâretine müte'allik iki memleketin kânûnları 'aleyhine irtikâb olunan cinâyet veyâ cünhalar.
17. Hileli iflâs.
18. İrtîşâ.
19. Asgari cezâsı bir sene habisdend ûn olmayan ağır darb ve crh.
20. Balade ta'dâd olunan cerâ'imden birine teşebbüs fi'ili. İşbu teşebbüs-ü cinâyet cezâsıyla mûcâzât edilmiş olmak lâzımdır.
21. Tarafeyn-i akideynin 'âkdidinin kânûnları mucebince habs cezâsı veyâ dahâ ağır bir cezâyı müstelzem olduğu takdirde balada zikr olunan herhangi bir cinâyet veyâ cünhada mu'ayyen ve zi-medhal olmak.

Madde : 3

Siyâsi cinâyet veyâ cünhalar veyahud bu gibi bir cinâyet veya cünhaya mürtebit ef'âl için i'âde-i mücrimin vâki olmayacaktır.

Bir re'is-i devletin veyahud anın 'â'ilesi efrâdının hayâtı 'aleyhine yapılan su'ikasd, siyâsi cinâyet veyâ cünha 'add edilmeyecektir. Müte'âkidin-i 'âliyeden biri cânibinden digerine teslim olunan bir şahsın keyfiyet-i, i'âdeyi icrâ eden tarafa tebliğ edilecek olan tahfîri ve sarîh rızâsı olmadıkça veyahud tahliye-i kat'iyesi anından i'tibâren otuz gün zarfında tâleb-i devletin arâzisini terk etmekde muhtâr olduğu hâlde bu ihtiyârı isti'mâl etmiş bulunmadıkça veyahud arâzi-i mezkûreden çıkdıktan sonra oraya 'avdet eylemiş olmadıkça şahıs-ı mezkûr i'âdesi muvâfakat edilmesinin sebebini teşkîl eden cûrûmdan gayrı olarak i'âdesi hakkındaki talebden evvel irtikâb edilmiş bir cûrûm için ta'kib veyahud tacziye edilmeyecektir.

Madde : 4

İ'âdesi talep olunan şahsın ilticâ ettiği memleketde diger bir cûrûm için gerek maznûnen mevkûf bulunmuş ve gerek muvakkaten tahliye edilmiş olsun ta'kib olunduğu veyâ mahkûm edilmiş bulunduğu takdirde i'âdesi mu'âmelât-ı cezâ'iyenin hitâmına ve kânûna tevfiken suret-i kat'iyyede tahliyesine degin ta'lik olunabilecektir.

Madde : 5

Mûte'âkidin-i aliyeyn mütekâbilen kendi teb'alarının i'âdesine müvâfakate mecbur değildirler.

Madde : 6

İ'âde- imûcrimîn talebnâmeleri diploması tarîkiyle i'tâ olunacaktır.

İ'âdesi talep olunan şahıs i'âde talebini icâb eden cûrûmden dolayı mahkûm olmuş bulunuyorsa işbu i'âde talebine i'tâ olunan kararın bir sûret-i mevsûkası rabt olunmak lâzım gelecektir. Taleb olunan şahıs bir cûrûmden dolayı yalnız maznûn-u 'aleyh ise, talebnâmeye tâlib devletin salâhiyetdâr hâkimi tarafından verilmiş tevkîf müzekkeresinin usûlüne müvâfık sûrette musaddık bir sûreti ve kezalik tevkîf müzekkeresinin müstenid-i 'aleyhi olan şehâdât vesâ'ir dela'ilin usûlüne müvâfık olarak tasdîk edilmiş sûretleri rabt edilmiş bulunmak lâzımdır. İşbu vesâ'ikin mucib-i ithâm olan Cürme, ikâ'edildiği mahalle ve tarîhine dâ'ir ma'lûmât-ı sarîheyi ihtivâ etmesi lâzımdır. İşbu vesâ'ika mucib-i ithâm olan cerâime kabil-i tatbîk-i ahkâm-ı kanûniyenin usulüne müvâfık olarak musaddık bir sûretiyle talep olunan şahsın hûviyetini göstermege muktezi husûsât rabt edilmiş bulunmalıdır.

Balada gösterilen vesâ'ik tâlib tarafın kanûnlarının emr ettiği şekilde tanzim olunacak ve onlara aslına mutakabakı musaddık olmak üzere matlûb-ı minh olan tarafın lisânında veya Fransızca bir tercümeleri merbût olacaktır.

Şurası mukerrerdur ki i'âdenin tabi' olacağı usûl-u i'âde talebinin vukû'a geldiği tarîhde matlûb-ı minh devletde mer'î olan ahkâmı tevfi ken tanzîm olunacaktır.

Madde : 7

İ'âde talebi vuku'a gelmezden mukaddem bir kimsenin sûret-i muvakkatede tevkîfi talep olunacağı zaman bu bâbdaki talep diploması tarîkiyle yapılacak veyahut i'âdeyi tâlib olan tarafın salâhiyetdâr şehbenderi veya işbu taraf cânibinden me'zun diğ er bir kimse tarafından doğ ruca matlûb-ı minh tarafın salâhiyetdar-ı me'murine gönderilecektir. Tevkîf için ta'kîb edilecek usûl matlûb-ı minh devletde mer'î ahkâma tevfi ken tanzim edilecektir.

Tevkîf günü dâhil olmamak üzere tevkîfden i'tibâren üç aylık bir mûhlet zarfında altıncı maddede gösterilen şekilde evrâk-ı lâzimesi merbût olarak kat'î bir i'âde talebnâmesi gönderilmeyecek olursa tevkîf-i muvakkatın hitâm bulması ve tevkîf edilen şahsın serbest bırakılması icab eder.

Madde : 8

Matlûb-ı minh olan veyahud tâlib olan tarafın kanunu mucebince cezâ da'vâsı veyâ i'tâ olunan hükm mürûr-ı zamana uğramış olduğu takdîrde i'âde talebine muvâfakat olunmayacaktır.

Madde : 9

Taleb olunan şahsın hîn-ı tevkîfinde yedi tasarrufunda bulunub zabt edilmiş olan bi'l-cümle eşyâ i'âde esnâsında işbu şahıs ile birlikte tâlib olan tarafa teslim edilmek lâzımdır. İşbu teslim yalnız şahıs-ı mezbûrun ta'kib edilmekte olduğu cürm dolayısıyla ihrâz edilmiş eşyâya değil, 'aynı zamânda cürmün delîlini ta'yîne medâr olabilecek sâ'ir bi'l-cümle eşyâya şâmilidir. Maa'haza eşyâ-yı mebhûs-ı 'anhâ üzerinde eşhâs-ı sâlisenin hukûkuna lâyıkiyla ri'ayet edilmek lâzımdır.

Madde : 10

Taleb olunan eşhâsın tevkîfi, habsi ve nakli musarîfi tâlib olan taraf canibinden te'diye edilecektir.

Madde : 11

İşbu mu'âhede tasdiknâmelerin te'âtisi târihinden iki ay sonra mevki'-i mer'iyete girecek ve beş sene müddetle mer'i kalacaktır.

Eğer işbu mu'âhede balada mezkûr beş sene müddetin inkizâsından la-akall altı ay evvel tarafeyn-i 'âliyeyn-i 'akdeynden biri veyahud diğeri cânibinden fesh edilecek olursa fesh keyfiyeti te'sîrini ancak altı aylık bir müddetin inkizâsından sonra husûle getireceği cihetle fesh edilinceye kadar mevki'-i mer'iyette kalacaktır.

Madde : 12

Fransızca, İngilizce ve Türkçe tanzîm edilmiş olan işbu mu'âhede tasdik edilecektir. İhtilâf halinde Fransızca metin mu'teber olacaktır.

Tasdîknâmeler sür'at-ı mümkününe ile İstanbul'da te'âtiedilecektir.

Tasdîken lil-makal mezkurû'l-esâmi murahhaslar işbu mu'âhedeği imzâ ve mühürleriyle tahdîm etmişlerdir.

Lozanda 2 Ağustos 1923 târihinde tanzim olunmuştur.

Cozef Gravi (Joseph C. Grew)

'İsmet

Doktor Rıza Nûr

Hasan Hüsnü

تُرْكِيَا
بُوْدُوْا اَمَّا حَاجَتُكُمْ اِلَى كَالْتِي

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ
اَللّٰهُمَّ صَلِّ عَلٰى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ
وَعَلٰى اٰلِهِ وَصَلِّ وَسَلِّمْ
مَعًا هَذِهِ نَامَةُ

مَعًا هَذِهِ نَامَةُ

و

لِنَعْمَا لَكُمْ مَجْرَمِيْنَ مَعًا هَذِهِ نَامَةُ

٦ آغستوس

١٣٣٩ - ١٩٢٣

- ۱۲ -

اولاق اوزره مذکور طرفین حالینک اداره حاکمانه لری آلتنده بولان بتون حوالی ارضیه ، مائه و هوائیهی
احتوا ایدر .

ماده : ۲۹

آمریقا تبعه سی و اموالک ۱ آغستوس ۱۹۱۴ تاریخنده مظهر اولدقلری وضعیت ایجاب اولارق تابع اولدقلری
هیچ بر ورکو ، رسم و یا رسم منظم ۱۹۲۲ - ۱۹۲۳ سنه مالیه سندن مقدم سنه مالیه لره محسوبا اشبو تبعه
و آنلرک اموالندن تحصیل ایدیه جکدر . ۱۵ مایس ۱۹۲۳ تاریخندن سوکرم ۱۹۲۲ - ۱۹۲۳ سنه مالیه سندن
اولکی سنه لره محسوبا مبالغ استیفا ایدلش ایسه مبالغ من بوره نک مبالغ اولدییی مقدار اشبو معاهده نک . وقع مرعیه
وضندن اعتباراً اصحابه اعاده اولونه جقدر .
۱۵ مایس ۱۹۲۳ تاریخندن اول استیفا اولنان مبالغ ایچون هیچ بر سراجمت در میان اولونه میه جقدر .

ماده : ۳۰

معاهده حاضره نک موقع مرعیه وضندن اعتباراً آمریکا دول متحده سی ایاه عثمانی ایبراطورانی آره سنده
شمدی به قدر منقذ معاهدات ، طرفین طالبین قاعدین حقنده مطلق و قطعی صورتده ختامه ایره جکدر .
طرفین طالبین قاعدین ۱۸۷۴ تاریخی اعاده مجرمین معاهده نامه سی رینه بوکون امضا ایدیان یکی اعاده مجرمین
معاهده سنک اقامه سی خصوصنده مطابقدرلر .

ماده : ۳۱

معاهده حاضره تصدیق نامه لریک مبادله سی تاریخندن ایکی آی سو کره مرعی اوله جقدر . اشبو معاهده نک برنجی
و ایکنجی ماده لری مدتی دائمی اوله جقدر . اوچنجی ، دردنجی ، بشنجی ، آلتنجی ، بدنجی و سکزنجی ماده لریک
مدتی بدی سنه اوله جقدر . طقوزنجیدن یکریمی بدنجی به قدر ماده لریک مدتی بش سنه اوله جقدر .
بالاده اشارت اولنان مدتلرک هر برینک ختامندن آلتی آی اول طرفین طالبین قاعدیندن هیچ بری اشبو مدتلرک
تطبیق ایدلیکی ماده طاقارینک قسخی حقنده کی نیتندن دیگر طرفی خبردار ایمیجک اولورسه . مواد مذکور
فسخلی تاریخندن اعتباراً آلتی آباق برمدنک ختامنه قدر مرعیه قاله جقدر .

ماده : ۳۲

قرانسجه ، انکلیرجه و تورکجه تنظیم اولنان اشبو معاهده تصدیق ایدیه جکدر . اختلاف حالنده قرانسجه
متن معتبر اوله جقدر .
تصدیق نامه لری سرعت ممکنه ایاه استانبولده تماطی ایدیه جکدر .
تصدیقاً للمقال مذکور الاسامی مرخصلر معاهده حاضره بی امضا و مهر لریه تختیم ایشلردر .
لوزانده ۶ آغستوس ۱۹۲۳ تاریخنده عقد اولونه شد .

عصمت غروو
دوقتور رضانور
حسن حسنی

EK 2: Lozan'da Türkiye ile Amerika arasında imzalanan antlaşmanın Türkçe metninde antlaşmayı imzalayanların isimlerinin bulunduğu son sayfa.

تورکیه ایله امریکا دول متحدهسی پیننده اعاده مجرمین معاهده نامهسی

تورکیه

و

آمریکا دول متحدهسی

عدالتک احسن صورتله توزیمی تأمین مقصدیه زبرده مصرح جنایات و جنجهلردن طولایی محکوم اولان
ویا تعقیب ایذیلن اشخاصی معین بعض احوالده متقابلاً تسلیم ایتمکی فائدهلی عدا ایتدکرندن ، یکی بر اعاده مجرمین
معاهدهسی عقدینه قرار ویرمشر و بو مقصدله مرخصلری اولاق اوزره

تورکیه بیوک ملت مجلسی حکومتی :

تورکیه بیوک ملت مجلسی حکومتک خارجیه و کیلی وعینی مجلسده ادرنه مبعوثی عصمت پاشائی،
تورکیه بیوک ملت مجلسی حکومتک صحیه و معاونت اجتماعیه و کیلی وعینی مجلسده سینوب
مبعوثی دؤقتور رضا نور بکی ،
و تورکیه بیوک ملت مجلسی حکومتک سابق اقتصاد و کیلی وعینی مجلسده طرزون مبعوثی
حسن بکی ،

و

آمریکا دول متحدهسی حکومتی :

اسویچره قونفه دراسیونی نردنده فوق العاده مرخصی و اورته ایلیجیسی جوزهف ق .

ضرووی

تمین ایتشاردر .

مشارالیهم اصوله موافق کوریلن صلاحیتنامهلرنی بعدالابراز احکام آتیینی قرارلاشدیرمشاردر .

— • —
ماده : ۸

مطابق منہ اولان ویاخود طالب اولان طرفک قانونی موجبجه جزا دعواسی ویا اعطای اولنان حکم مرور زمانه اوغرامش اولدینی تقدیرده اعاده طلبنه موافقت اولنیه جقدر .

ماده : ۹

طلب اولنان شخصک حین توقیفنده بد تصرفده بولنوب ضبط ایدلش اولان بالجمله اشیا اعاده ائسانسنده اشبو شخص ایله برلکده طالب اولان طرفه تسلیم ایدلک لازمدر . اشبو تسلیم بالکنز شخص مزبورک تعقیب ایدلکده اولدینی جرم طولایبسیله احراز ایدلش اشیا به دکل ، عینی زمانده جرمک دلیلی تعیینه مدار اوله بیله جک سائر بالجمله اشیا به شاملدر . مع هذا اشیا به مبحث عنها اوزرنده اشخاص ثالثه تک حقوقه لایشیه رعایت ایدلک لازمدر .

ماده : ۱۰

طلب اولنان اشخاصک توقیفی ، حبسی و نقلی مصارفی طالب اولان طرف جانبندن تأدیبه ایدیه جقدر .

ماده : ۱۱

اشبو معاهده تصدیقنامه لک تعاطیلی تاریخندن ایکی آی سوکره موقع مرعیه کیره جک و بش سنه مدتله مرعی قاله جقدر .
اگر اشبو معاهده بالاده مذکور بش سنه مدتک انقضاسندن لاقول آلی آی اول طرفین عالین عاقیدنن بری ویاخود دیکری جانبندن فسخ ایدیه جک اولورسه فسخ کیفیتی تأثیرینی آلی آلیق برمدتک انقضاسندن سوکره حصوله کتیره جکی جهته فسخ ایدیلنجه به قدر موقع مرعیه قاله جقدر .

ماده : ۱۲

فرانسجه ، انگلیزجه و تورکجه تنظیم ایدلش اولان اشبو معاهده تصدیق ایدیه جقدر . اختلاف حالنده فرانسجه متن معتبر اوله جقدر .
تصدیقنامه لر سرعت ممکنه ایله استانبولده تعاطی ایدیه جقدر .
تصدیقاً للمقال مذکور الاسامی مرخصلر اشبو معاهده بی امضا ومهر لریله تختیم ایشلدر .
لوزانده ۶ اغستوس ۱۹۲۳ تاریخنده تنظیم اولونمشدر .

عصمت
دوقتور رضانور
حسن حسنی
ضروو

